

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

DANİMARKA NEFRET SUÇLARI İLE MÜCADELE REHBERİ

NEŞAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele

İçindekiler

NEFRET SUÇU NEDİR?	4
NEFRET VAKALARI VE NEFRET SUÇLARI NE TÜR DURUMLARI KAPSAR?	6
BAZI ANAHTAR KAVRAMLAR	12
KANITLARIN KORUNMASI VE BİLDİRİME İLİŞKİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR NELERDİR?	18
TAKİP EDİLMESİ GEREKEN YASAL SÜREÇ NEDİR?	20
NEFRET SUÇLARINA UYGULANAN CEZAİ YAPTIRIMLAR NELERDİR?	24
TAZMİN EDİCİ HÜKÜMLER VE SÜREÇ İLE İLGİLİ ÖNEMLİ NOKTALAR	26
BAZI EMSAL KARARLAR	30
BAŞVURULACAK YASAL MERCİLER NELERDİR?	34

NEFRET SUÇU NEDİR?

Danimarka yasalarında doğrudan nefret suçu olarak bir suç veya böyle bir suçun tanımlamasını yapan bir mevzuat bulunmamaktadır. Bu yüzden bu tabirin yasal tanımlaması değil, Danimarka'nın resmi kurumu olan Suçları Önleme Konseyi'nin (Det Kriminalpræventive Råd) tanımlaması esas alınmaktadır.

Bu kurumun tanımlamasına göre

NEFRET SUÇU;

Mağdurun belirli bir grupla ilişkisinden ötürü mağdura karşı duyulan önyargı ve nefret motivasyonu ile işlenen suçları kapsar. Nefret suçu kapsamında işlenen suçlar genel olarak Danimarka Ceza Kanunu'nda ayrı ayrı suç olarak yer almaktadır. Örneğin saldırı/şiddet suçu Danimarka Ceza Kanunu'nda zaten yer alan bir suçtur. Fakat eğer bu suçu işleyen fail suçu, mağdura karşı olan önyargı ve nefretinden motive olarak işlemiş ise bu durumda nefret suçu söz konusu olur.

01

NEFRET VAKALARI VE NEFRET SUÇLARI NE TÜR DURUMLARI KAPSAR?

Bir nefret suçu, hedef alınan mağdurun ırkı, rengi, ulusal veya etnik kökeni, dini veya cinsel yönelimi hakkında failin algısına dayanmaktadır. Dolayısıyla bir nefret suçu, ceza kanununda yer alan bir suç eylemi ve ayrıca bu eylem işlenirken ayrımcılık temelli bir yaklaşımla kurbanın seçilmesi sonucunda ortaya çıkar. Suçu işleyen kişi bu suçu, mağdurun dini, ırkı vs. gerekçelere dayanarak işler.

02

Nefret suçları tipik olarak:

- Tehdit
- Şiddet
- Vandalizm (mağdurun, ister kurum ister tüzel kişi olsun, malına zarar vermek) vakalarında görülür.

Ancak diğer suç eylemleri de (soygun, tecavüz gibi) nefret nedenine dayalı işlenebilir. Nefret suçlarının kapsamı, Danimarka ceza hukukunda yer alan eylemlerle sınırlandırılmaktadır.

Burada esas olan, yukarıda bahsedilen suçların mağdurun ırkına, dinine, rengine vs. bağlı olarak bir nefret motifi içermesidir.

Danimarka polis teşkilatının en üst kurulu olan “Ulusal Polis Kurumu”nun verilerine göre, Danimarka’da 2019 yılında 569 nefret suçu vakası tespit edilmiş, 2018 yılına göre yüzde 27’lik bir artış söz konusu olmuştur. Tespit edilen 569 nefret suçunun yarıya yakını için savcılık tarafından ceza davası başlatılmıştır.

Anadolu Ajansı

Danimarka’da gerçekleşen nefret suçlarının büyük bir oranla nefret söylemleri şiddet, tehdit ve vandalizm içerdiği görülmektedir. Bu nefret suçlarının çoğunluğu (yaklaşık %60) ırkçılıktan kaynaklı suçlar olarak tespit edilmiştir. Din kaynaklı nefret suçları ikinci sıradadır (yaklaşık %30). İşlenen nefret suçlarının yüzde 30’a yakını özellikle Facebook gibi mecralarda, internet üzerinden gerçekleşmiştir. En çok açılan ceza davası nefret söylemleri ve tehditler ile ilgili olmuştur.

Motif Kategorilerine Göre Danimarka'da Kaydedilmiş Nefret Suçları (2016-2019)

Motif	Alt kategori	2016	2017	2018	2019
İrkçiliğe dayalı	Ülke/Etnik köken	66	56	52	92
	İrk/Ten rengi	51	103	155	144
	Diğer ırkçılığa dayalı	23	64	53	76
	Toplam	140	223	260	312
Dine dayalı	İslam	56	67	63	109
	Yahudilik	21	58	26	51
	Hristiyanlık	6	30	14	8
	Diğerleri	5	7	9	12
	Hinduizm	0	0	0	0
	Budizm	0	0	0	0
	Toplam	88	142	112	180
Cinsel yönelim	Homoseksüel	40	68	62	64
	Travesti/Transcins	4	13	10	7
	Diğer cinsel yönelim	1	0	2	5
	Toplam	45	81	74	76
Motifi belli olmayan	Toplam	1	0	3	1
Bütün motif kategorileri	Toplam	274	446	449	569

2019 yılında kaydedilen nefret suçları arasında toplamda 180 dini motifli nefret suçunun 109'u İslam dinine yönelik olmuştur. Bu rakamlar, Müslümanların nefret suçlarına daha çok maruz kaldığını

göstermekle birlikte, Müslümanların nüfus bakımından Danimarka'da Hristiyanlıktan sonraki en kalabalık dini grup olduğunu da unutmamak gerekir.

Suç Türüne Göre Danimarka'da Ceza Davasına Konu Olmuş Nefret Suçları (2016 - 2019)

	2016	2017	2018	2019
Şiddet	33	60	49	56
Vandalizm	39	50	18	32
Nefret söylemleri (266b)	55	48	68	100
Tehdit	27	23	34	46
Soygun	0	5	2	3
Hırsızlık	1	4	0	0
Diğerleri	4	42	53	44
Toplam ceza davası	159	232	224	281

Danimarka Ceza Kanunu'nda nefret suçlarını düzenleyen 81. madde, nefret suçuna maruz kalan grupları spesifik olarak tanımlamamıştır. “Etnik köken, inanç, cinsel yönelim vb.” şeklinde kanunda yer alan ifade, bu 3 kategori dışındaki grupları belirsiz bırakmıştır. Kanun maddesinin sonunda “ve benzeri” (Eller lignende) ifadesi yer aldığından, nefret suçunun kurbanı, örneğin bir kadın veya bir engelli olduğunda suçun nefret suçu kabul edilip edilmeyeceği net şekilde kanunda belirtilmemiştir.

Uluslararası kuruluşlarca da eleştirilen bu boşluğu gidermek adına, bir grup akademisyen tarafından bir kanun değişikliği önerisi üzerinde çalışılmaktadır. Danimarka'da bir kanun önerisi, eğer en az 50.000 vatandaş tarafından imzalanır ise Danimarka Millet Meclisi bu öneriyi oylamaya alır. Çoğunlukla dışarıdan verilmiş bu tarz kanun önerileri mecliste beklenen desteği bulamasa da geçmişte vatandaşların sunduğu ve bazı gözden kaçmış eksiklikleri gideren, makul öneriler meclisten onay alarak yürürlüğe girmiştir.

Öte yandan Danimarka hukukuna göre, işlenmiş olan suçun ağırlaştırılmış ceza alabilmesi için de savcı tarafından “nefret suçu” hususunun özellikle iddianameye yazılmış olması gerekmektedir.

Eğer savcı işlenen suçun nefret suçu olduğunu belirterek verilecek cezanın da ona göre ağırlaştırılması talebinde bulunmuş ise, mahkeme hem ağırlaştırıcı nedenlere hem de savunma avukatının öne sürdüğü hafifletici nedenlere bakarak cezayı belirler. Bu nedenle nefret suçu işlenmiş olsa da verilen ceza için yasal olarak otomatik bir ağırlaştırma söz konusu olmaz, mahkemenin takdiri belirleyicidir. Mahkemece failin asıl niyetine ve fail ve mağdurun birbirini daha önceden tanıyıp tanımadığına bakılır.

Örneğin, birbirini daha önceden tanımayan, aynı restoranda müşteri olan iki kişi arasında herhangi bir sebepten kavga çıkmış ve bu kavga sonucu farklı milletten olan kişi şiddete maruz kalmış olabilir. Bu durum, uygulanan şiddetin doğrudan nefret suçu olduğu anlamına gelmemektedir. Hedefin farklı bir dinden ya da milletten olması suçu her zaman doğrudan nefret suçu kapsamına sokmaz. Nefret suçu için failin asıl niyeti ispat edilmeli, hedefini nefret nedeniyle bilerek seçtiği kanıtlanmalıdır.

Örneğin bir göçmenin evinin camları kırılır veya bir caminin kapıları kırılıp kantinindeki para kutusu veya meşrubat makinesi kırılıp içindeki paralar boşaltılır ise, bu suçlar da her zaman nefret suçu kapsamına girmeyebilir.

Ancak unutulmamalıdır ki hırsızlık da dahil her suç nefret nedeniyle de işlenebilir, bunu gösterir emareler olması halinde tacizden hırsızlığa, her suç nefret suçu kabul edilebilir. Danimarka’da davaya konu eylemin nefret suçu olarak görülüp görülmeyeceği polisin ve savcılığın sorumluluğu altındadır.

Eğer mağdur maruz kaldığı vandalizm suçunun nefret suçu olduğunu düşünüyor ise ve polis yaptığı araştırmada bu unsuru göz önünde bulundurmuyor ise, mağdur polisin bu tutumunu ve kararını da yetkili kurumlara şikayet edebilir. Çünkü polis yaptığı araştırmada nefret suçu unsuruna bakmaz ise ve savcılık iddianame hazırlarken suçun nefret suçu olarak değerlendirilmesi gerektiğini ayrıca öne sürmez ise, mahkeme bu konuyu ele almayabilir.

Danimarka yargı sisteminde, ceza davaları sadece kamu adına savcılar tarafından başlatılıp yürütüldüğünden mağdurun bu konuda hiçbir yönlendirme, tercih veya inisiyatif hakkı söz konusu değildir. Mağdur sadece polise ihbarda bulunabilir. Eğer polis ihbarı araştırma ve soruşturma gereği görürse, mağdurun ifadesi alınır ve bundan sonra mağdur tekrar mahkemede ifade verir. Bunun dışında mağdurun gidişatı veya süreci etkileyebilecek başka bir müdahale imkanı yoktur.

Öte yandan, Danimarka yasaları spesifik ve net olarak “nefret suçu” kavramını tanımlamadığı için davalarda “nefret suçu” iddiasını kullanmak da zor olmaktadır. Savcılar mahkemeye net olarak işlenen suça karşılık ne kadar ceza verilmesini uygun gördüklerini iddianamelerinde gerekçeleriyle sunmak zorundadırlar. Bu durumda “nefret suçu” iddiasıyla faile ağırlaştırılmış ceza verilmesi sadece savcının talebi ve gerekçelendirmesi ile mümkün olabilmektedir.

Danimarka yargı sisteminde iki tür dava bulunmaktadır:

- Sivil davalar
- Ceza davaları

Sivil davalarda, mahkemeler davaya genel itibarıyla müdahale etmez ve tarafların davayı sunduğu çerçevede karar verir. Ancak söz konusu ceza davası olduğunda, hakimlerin davanın içeriğine müdahale edebilme yetkisi bulunur. Yine de ceza davalarında bile iddianamede değinilmeyen bir hususun mahkeme kararında yer alması oldukça zayıf bir ihtimaldir.

BAZI ANAHTAR KAVRAMLAR

Tehdit: Danimarka Ceza Kanunu'nun 81. maddesine göre; tehdit suçu, mağdurun etnik kökeni, inancı, cinsel yönelimi vb. nedenlerden dolayı işlenmiş ise bu durum ağırlaştırıcı sebep sayılarak verilecek cezanın ağırlaştırılması söz konusu olabilmektedir.

03

Şiddet: Danimarka Ceza Kanunu'nun 244. maddesinde yer alan bu suç için 3 yıla kadar hapis cezası öngörülmektedir. Danimarka Ceza Kanunu'nun şiddet maddesini ağır şiddet ve ölüme götüren şiddet maddeleri (245 ve 246. maddeler) takip etmektedir. Ağır şiddet, eğer fail şiddet uygularken tehlikeli bir cisim kullanırsa (bıçak gibi) söz konusu olur. Ağır şiddetin cezası 6 yıla kadar hapis cezasıdır. Ölüme götüren şiddet ise 246. maddede yer almaktadır. 245. maddede bahsedilen ağır şiddet nedeniyle mağdur hayatını kaybederse, fail 10 yıla kadar hapis cezasına çarptırılabilir.

Örneğin, 244. maddenin ilk bölümünde yer alan şiddet suçu için kanuna göre 3 yıla kadar hapis cezası verilebilir olsa da uygulamada genel olarak bir tokat/yumruk atmak ortalama 20 gün hapis cezası ile sonuçlanmaktadır. İki tokat/yumruk atılmışsa ceza iki katına (40 gün hapis) çıkar.

Öte yandan, şiddet, ağır şiddet veya şiddet sonrası ölüm ile sonuçlanan suçlarda verilecek cezalarda nefret suçu tabiri doğrudan ilgili kanun maddelerinde yer almamaktadır. Bununla birlikte, eğer fail bu suçu mağdurun etnik kökeni, inancı, cinsel yönelimi vb. nedenlerden dolayı işlemiş ise, 81. maddede yer alan ağırlaştırıcı sebepler gerekçe gösterilerek cezanın ağırlaştırılması söz konusu olabilir.

Vandalizm: Danimarka Ceza Kanunun 291. maddesinde vandalizm suçu yer almaktadır. Bu suçun cezası, 1,5 yıla kadar hapidir.

Eğer bir başkasına ait olan bir mal veya eşyaya verilen zarar çok ağır ise veya suçlu daha önce bu veya buna benzer suçları (ev kundaklama vb.) işlemiş ise, 6 yıla kadar hapis cezası verilebilmektedir.

Danimarka Ceza Kanunu'na göre, işlenen suçun nefret suçu olarak kabul görmesi için failin mağduru (kişi veya kurumu) tanınması veya mağdur hakkında ön bilgisi olması gerekir.

Örneğin fail herhangi bir mala veya eşyaya tesadüfen zarar verdi ise, bu normal bir vandalizm suçu olarak değerlendirilir. Fakat eğer fail belli bir mal veya eşyaya, örneğin bir arabaya, sırf milliyeti farklı birine ait olduğu için maddi zarar verdi ise, bu nefret suçu olarak değerlendirilebilmektedir.

Ayrıca zarar vermek tabiri, mutlaka maddi anlamda masrafa yol açan bir zarar olmak zorunda değildir. Silinebilir olsa bile hakaret içeren bir yazı da vandalizm sayılır.

Örneğin, Danimarka'da bulunan bir cami binasının duvarına hakaret içeren bir yazı yazıldıysa bu suçun nefret suçu niteliğinde vandalizm olduğunu gösteren iki unsur bulunmaktadır: binanın cami olduğunu gösterir tabela ve yazının Müslümanlara yönelik hakaret içeriyor olması.

Burada "nefret suçu" kapsamına veya tanımına girmesi zor olabilecek başka bir örnek ise dini bir kurumun mabedine verilen zarardır.

Örneğin bir cami binasına verilen maddi zararın nefret saiki ile işlendiğini anlamak zor olabilir. Danimarka genelinde son yıllarda yeni inşa edilen camilerin mimari açıdan bir cami olduğu bellidir. Fakat bazı camilerin dışarıdan bakınca ibadethane olduğu net anlaşılmayabilmektedir, sıradan bir binaya

benzetilmektedirler. Özellikle bu tür camilerde, fail maddi hasar verdiği yerin bir cami olduğunu bilmediğini öne sürerse, işlenen suçun “nefret suçu” kapsamına girmesi zor olabilir. Nefret suçunda failin hedefi bilinçli şekilde seçmesi beklenmektedir.

Anadolu Ajansı

Bir göçmenin evine veya bir Müslüman kurumunun binasına verilen zararda, suçun işleniş şekline göre nefret suçu olup olmadığı anlaşılmaktadır.

Örneğin bir Türk'ün evine yakılmış veya parçalanmış bir Türk bayrağı bırakmak ve aynı zamanda evin duvarına tehdit, hakaret vb. yazmak veya evin camlarını kırmak, bu suçun Türklere yönelik işlendiğinin bir belirtisi kabul edilebilir.

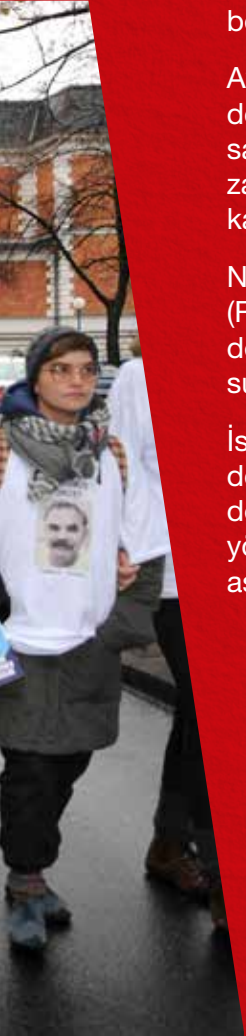
Aynı şekilde bir cami binasının önüne bir domuz kafası bırakmak veya bir mezarlıkta sadece Müslümanların bulunduğu bölüme zarar vermek, bu suçun nefret suçu kapsamına girmesinde önemli etken olabilir.

Nefret Söylemi: Danimarka Ulusal Polisinin (Rigspolitiet) yıllık raporlarında nefret söylemi de şiddet ve tehdit suçları gibi bir tür nefret suçu olarak geçmektedir.

İsveç Ceza Kanunu'nun 266 b maddesi doğrudan nefret söylemi tabirini içermese de maddenin uygulamada kullanımı bu yöndedir. Maddenin birinci ve ikinci bölümü aşağıdaki gibidir:

- Kim alenen (kamusal alanda) veya daha geniş bir çevreye yayılma niyetiyle, bir grup insanı ırkı, ten rengi, ulusal veya etnik kökeni, dini veya cinsel yönelimini tehdit eden, küçümseyen veya aşağılayan bir görüş veya bildiride (demeçte) bulunursa, 2 yıla kadar para veya hapisle cezalandırılabilir.
- Cezanın belirlenmesinde, konunun bir propaganda faaliyeti niteliğine sahip olması özellikle ağırlaştırıcı bir durum olarak görülmelidir. Nefret suçları ve nefret söylemi eylem ve söylem olarak farklı görünse de her ikisi de uygulandıkları toplumlarda ciddi zararlar doğurmaktadır.

Nefret söylemi ve internet suçları aslında bir bütün olarak görülebilir. Danimarka'da internetin çok yaygın olmadığı zamanlarda yapılan nefret söylemleri genellikle kamuya açık alanlarda gerçekleşmiştir. Ancak son yıllardaki nefret söylemleri ile ilgili mahkeme kararlarına bakıldığında, internet üzerinden yapılan nefret söylemlerine ilişkin davaların ağırlık kazandığı görülmektedir. Örneğin Facebook'ta yapılan nefret söylemleri Danimarka'daki bütün nefret söylemleri vakalarının büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Danimarka'da Dava Konusu Olmuş Nefret Söylemleri (2016-2019)

	2016	2017	2018	2019
Halka açık kamusal alanlar	108	174	193	236
İnternet	59	73	89	128
İşyeri/Eğitim yeri	22	25	31	27
Kendi özel evinde	29	74	74	101
Restoran/Servis yapılan mekanlar/eğlence mekanları	13	22	15	20
Diğerleri	28	53	30	45
Bilinmeyen	15	25	17	12
Toplam	274	446	449	569

Danimarka, Norveç ile beraber dünyada ifade özgürlüğüne en çok vurgu yapan ülkeler arasındadırlar. Danimarka Anayasası'nın temel hak ve özgürlükler bölümünde yer alan ifade özgürlüğü maddesinde (Madde 77) "sansür ve önleyici tedbirler asla yeniden uygulanamaz" hükmü bulunmaktadır. Bu hüküm; her Danimarka vatandaşının neyi söyleyip neyi söyleyemeyeceğine sadece kendisinin karar vereceği şeklinde yorumlanır.

Ancak, Anayasa'nın 77. maddesi fiilen ifade özgürlüğüne sınır koymasa da yine bu maddede yer alan kişilerin "mahkemelere karşı sorumluluk altında" olduğu tabiri ile de bir tedbir ortaya koymaktadır.

Eğer bir kişi ifade özgürlüğüm var diyerek bir Türk vatandaşına veya bir Müslüman'a dinini veya ırkını hedef alarak aşağılayıcı söylemlerde bulunursa, bu durum Ceza Kanunu'nun 266 b maddesine göre nefret suçu olarak değerlendirilebilir ve bir ceza davası söz konusu olabilir. Fakat nefret söyleminde bulunanlara baştan yasak konması, kullandığı ifadeleri söyleme hakkının engellenmesi veya nelerin ifade edilmesinin yasak olduğuna dair bir düzenleme söz konusu değildir. Dolayısıyla ile cezai sonuçları olabilse de nefret söylemleri ifade özgürlüğünün koruması altındadır.

KANITLARIN KORUNMASI VE BİLDİRİME İLİŞKİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR NELERDİR?

Nefret suçuna maruz kalan bir kişi için en önemli hususlardan biri, işlenen suçun kanıtlarıdır. Çünkü ceza davalarında işlenmiş bir suçun ispat edilebilmesi kanıtların sağlamlığıyla doğrudan bağlantılıdır. Hiçbir kanıt olmadan nefret suçuna maruz kalınması halinde, mağdur olan kişinin haklı olduğunu ispat etmesi oldukça zordur. Eğer mağdur tek başına hiç kimsenin olmadığı ve görmediği bir yerde bir nefret suçuna maruz kalır ise, bunu ispatlamakta çok zorlanabilir. Fakat yine de fail ve olay hakkında poliste ve mahkemede verilecek detaylı ifade, haklılığın ortaya konmasında büyük rol oynar.

04

Nefret suçlarında kanıt olarak olayı gören şahitlerin olması da belirleyicidir. Bu husus, özellikle tehdit ve şiddet durumlarında önem kazanır. Mülke zarar verme gibi vandalizm vakalarında da yine görgü şahidi çok önemlidir. Ayrıca güvenlik kamerası kayıtlarından da faydalanılabilir.

Bir kişi nefret suçuna, özellikle şiddet veya ağır şiddete maruz kaldığında, etrafta olan kişilerden kendisi için şahitlik yapmalarını talep etmeli, polisle iş birliği yapmalarını rica etmelidir.

Nefret söylemine maruz kalan mağdurların da yine aynı şekilde etrafta olayı gören kişilerden şahitlik yapmaları için yardım istemesi faydalı olacaktır.

Örneğin otobüste yolculuk ederken nefret söylemine maruz kalan bir mağdur, otobüs şoföründen ve diğer yolculardan şahitlik etmelerini talep edebilir.

Ancak hiçbir surette failin resmini veya videosunu çekmek, ses kaydını almak için kişi kendi güvenliğini ya da çevresindekilerin güvenliğini riske atmamalıdır. Ayrıca alınabildiyse bile bu tip kayıtlar sadece polisle paylaşmamalıdır, suçlu da olsa kişilerin yüzünü, kimliğini ortaya koyacak şekilde sosyal medyada vb. ortamlarda paylaşılmalıdır, bu durum mağdurun suçlu duruma düşmesine yol açabilir.

Eğer nefret söylemi sosyal medyada olmuş ise, kesinlikle söz konusu yorumun ve/veya sayfanın ekran görüntüsü, fotoğrafı çekilmelidir.

Nefret suçlarında (tehdit, şiddet, vandalizm vb.) olayın başkalarının gözü önünde gerçekleşmiş olması şartı bulunmamaktadır. Fakat bu durum, nefret söylemleri için geçerli değildir. Çünkü nefret söylemleri ancak yapılan nefret söyleminin başkaları tarafından duyulmasına dayalıdır.

Nefret suçuna maruz kalan bir mağdur, polise suç duyurusu yaparken kendini doğru ve net ifade etmelidir. Bazen polis suç duyurusunda bulunan kişiyi de ifadesini almak için polis merkezine çağırabilmektedir. Burada da olayın detayları ile doğru ve net anlatılması çok önemlidir. Anlatılanlar tutanaklara geçirilir ve olası bir ceza davası açılması durumunda mağdur olayın şahidi olarak yine mahkeme önünde savcının talep etmesi üzerine başına gelen olayı tekrar anlatmak durumunda kalabilir. Özellikle hâkim önüne çıkıldığında, bazı mağdurlar polise daha önce verdikleri ifadede farklı bir ifade verebilmektedirler. Bunun değişik sebepleri olabilir. Örneğin polise ifade verirken olayın şoku ile ifadedeki bazı detaylar yanlış aktarılabilir, olayın üzerinden mahkemeye çıkana kadar uzun zaman geçmiş olabilir, daha önce mahkemeye çıkmamış bir kişi heyecanlanabilir veya hepsinin karışımı bir durum söz konusu olabilir. Bu yüzden olayın yeri, tarihi, saati, failin dış görünüşü, ayırt edici dövme, çıkartma vb. hatırlanan tüm detayların olayın üzerinden çok zaman geçmeden bir kağıda yazılması oldukça faydalı olacaktır.

TAKİP EDİLMESİ GEREKEN YASAL SÜREÇ NEDİR?

Takip süreci

Nefret söylemi ve internet suçlarıyla mücadeleyle ilişkin tek yasal düzenleme Danimarka Ceza Kanunu'nun 266 b maddesidir. Danimarka Ceza Kanunu'nda yer alan bir suçun takibini sadece ve sadece polis ve savcılık yapabilir. Dolayısı ile nefret söylemine maruz kalan bir vatandaşımız olayı polise ihbar eder ve bundan sonraki gerekli araştırma ve sorgulamayı polis yürütür.

05

Polis, araştırması bitince bir değerlendirme yapar ve bu değerlendirmeye göre dosya ya kapanır ya da savcılığa gönderilir. Eğer dosya savcılığa gönderilir ise savcılık ayrı bir değerlendirme yapar. Savcılık mevcut dosyanın içeriğinin ve ispatlarının güçlü olduğunu düşünür ise, mahkemeye bir iddianame hazırlayarak ceza davası başlatır.

Bu sırada mağdur olan kişi ilk olarak dosya poliste iken bir ifade verir ve bu ifade tutanaklara geçer. Mağdur daha sonra mahkemeye şahit olarak çağrılır ve mahkemede ifade verir. Bunun dışında mağdurun süreci etkileyebilecek başka bir imkânı bulunmamaktadır.

Danimarka ceza hukuku ilkelerine göre ceza davalarını polis ve savcılık yürütür. Mağdur mahkemede verdiği ifadeden sonra, davayı arka sıralardan takip edebilir. Ceza davalarında karar aynı gün verilir.

Her ne kadar Danimarka Ulusal Polisi (Rigspolitiet) nefret suçları ile mücadelesini hassasiyetle sürdürse de bazı durumlarda yerel polis merkezine yapılan suç duyuruları telefon üzerinden reddedilebilmektedir.

Bu durumda, polisin bu kararı yazılı talep edilmeli ve mümkünse bir avukat veya yardım kurumu aracı ile karara itiraz edilmelidir.

Benzer şekilde, polis suç duyurusunun ardından mağdurun ve zanlının ifadesini alıp dosyayı savcılığa gönderdiğinde, savcılık yaptığı değerlendirme sonucu ceza davası açmama yönünde karara varabilir. Bu durumda da nefret suçuna maruz kalmış kişi savcılığın bu kararına itiraz edebilir. Savcılık hakkında olası bir itiraz Ulusal Polis olan 'Rigspolitiet' makamına, yani Adalet Bakanlığı bünyesindeki en üst makama yapılmaktadır. Nitekim Ulusal Polisin savcılık üzerinde denetim hakkı bulunmaktadır. Ancak Ulusal Polise yapılan bir itiraz mevcut davaya etki etmese bile savcılıkların gelecekte benzer davalardaki nefret suçu hususuna daha hassas yaklaşmasına vesile olabilmektedir.

Eğer yapılan suç duyurusu savcılık tarafından bir ceza davası başlatılmasına vesile olursa, burada mağdur bir yardımcı avukat (bistandsadvokat) talep edebilmektedir.

Yardımcı Avukat (Bistandsadvokat)

Ceza davalarında mağdurlar normalde sadece şahit olarak mahkemeye gelir ve dinlenir, bunun dışında mağdurun davaya herhangi bir dahiliyeti olmaz. Çünkü ceza davaları özellikle savunma, zanlı ve savcılığın mahkeme önünde verecekleri mücadeleye odaklıdır. Ancak bazı durumlarda, örneğin şiddet veya ağır şiddet içeren saldırı, tecavüz vb. durumlarda mağdura kendisine ceza davasında destek vermesi için yardımcı bir avukat sağlanabilir.

Mağdurun yardımcı avukatı, mağdurun polise vereceği ilk ifadeden önce de mağdura destek ve danışmanlıkta bulunabilir. Yardımcı avukat, ceza davası başlamadan önceki süreçte de mağdurun yanında bulunabilir.

Yardımcı avukatın rolü, mağdurun durumunu ceza davasının araştırma aşamasında ve daha sonra mahkeme sürecinde korumak, desteklemek ve güçlendirmektir.

Bununla beraber mağdurun tazminat talebinin hesabının yapılması ve daha basit olan mağdurun doktora veya psikoloğa gitmesi gibi konularda destek ve danışmanlık verilmesi gibi hususlar da yardımcı avukat tarafından sağlanabilir. Mağdur istediği avukatı yardımcı olarak seçme hakkına sahiptir. Dolayısı ile mutlaka mahkemenin sunduğu sayılı avukatlar arasından bir avukat seçmek zorunlu değildir.

Yardımcı avukat hizmeti ücretli değildir. Ücret ya mağdurun hukuk sigortası tarafından veya sigortası yok ise, devlet tarafından karşılanır.

Wir sehen uns bald wieder herzlichst!

Aufgrund der aktuellen Umstände im Zusammenhang mit dem
Corona-Virus COVID-19 bleiben die Vereinbarlichkeiten bis
auf weiteres geschlossen.

Vielen Dank für Ihr Verständnis.

Schön, wie das Leben so spielt, kann das ein bisschen sein. So, wie es ist. Und es
ist immer. Das Leben ist so. Und es ist so. Und es ist so. Und es ist so. Und es ist so.
Das Leben ist so. Und es ist so. Und es ist so. Und es ist so. Und es ist so.
Das Leben ist so. Und es ist so. Und es ist so. Und es ist so. Und es ist so.

1778 Hallescher Hof, Hallescher Hof

Anadolu Ajansı

NEFRET SUÇLARINA UYGULANAN CEZAI YAPTIRIMLAR NELERDİR?

Danimarka genel olarak suçluların ağır şekilde cezalandırılması yanlısı bir ülke değildir. Örneğin mahkeme tarafından suçlu bulunup 1 yıl hapis cezasına çarptırılan bir kişi eğer hafifletirici nedenler söz konusu ise, örneğin suçlunun sicilinin temiz olması, yaşının genç olması veya ileri yaşta olması gibi sebeplerden dolayı, 1 yıllık hapis cezası şartlı hale getirilebilir.

Eğer suçlu, örneğin 2 yıl boyunca aynı suçu bir daha işlemez ise, hapis cezası almamaktadır. Belli seviyedeki suçlar için, hapis cezası ev hapsi şeklinde verilebilir. Ev hapsine çarptırılan kişinin de çeşitli sosyal hakları devam etmektedir. Buradaki önemli nokta ise, suçlunun ağırlaştırılmış ceza ile yargılanması savcılık tarafından talep edilmiş olsa da mahkemenin failin özel şartlarını öncelikli olarak göz önüne alabileceğidir.

06

Örneğin, bir suçlu şiddet uyguladığı için hapis cezasına çarptırılrsa bile, eğer yaşı genç ise veya eğitim hayatının etkilenmesi söz konusu ise, hapis cezası şartlı olabilir veya örneğin 40 saat kamusal bir kurumda maaşsız çalışma cezasına dönüştürülebilir.

Tehdit, Danimarka ceza kanunun 260. maddesinde yer almaktadır. Bu maddeye göre kim başka birini şiddet, şiddet uygulamak, malına/eşyasına zarar vermek veya hakkında bir suç veya namusu ile ilgili iftira atmak ile tehdit ederek bir şeyi yapmaya veya yapmamaya zorlarsa, 2 yıla kadar hapis ile cezalandırılabilir. Aynı şekilde kim başka birini zorla nikahına alır ise veya yüzünü gizleyen bir giysi giymeye zorlar ise, 4 yıla kadar hapis ile cezalandırılabilir.

Danimarka ceza kanunundaki “tehdit” maddesi kendi başına bir nefret suçu değildir. Ancak fail suçu mağdurun dini, ırkı etnik kökeni veya cinsel yöneliminden dolayı işlerse, nefret suçu olarak değerlendirilebilir. Bu husus ağırlaştırıcı sebep olarak verilecek cezayı etkileyebilir.

Cezanın ağırlaştırılması

Failin mahkemede yargılanması aşamasında, eğer savcı nefret suçu gerekçesine değinir ve yapılan eylemin mağdurun etnik veya dini kökenine dayalı olduğunu öne sürer ve mahkeme de bu iddiayı kabul eder ise, ceza ağırlaştırılabilmektedir. Cezanın ne kadar ağırlaştırılacağı sorusuna cevap vermeden önce, kısaca Danimarka mahkemelerinde

verilen ceza türlerine değinmek faydalı olacaktır.

Ağırlaştırılmış ceza söz konusu olduğunda, örneğin tehdit suçu için en düşük ceza olan para cezası yerine hapis cezası tercihi edilmesi söz konusu olabilir veya ilgili kanun maddesinde bir suçla ilgili ağırlaştırmaya ilişkin bir ceza aralığından bahsediliyor ise örneğin 6 yıl hapis cezası ile değil, 10 yıla kadar hapis cezası talebi ile yargılanma söz konusu olabilir.

Nefret suçu olması halinde ne kadar ağırlaştırılmış ceza söz konusu olabileceği suçun ağırlığına veya kanun maddesindeki ceza süresine göre değişmektedir. Burada suçlunun özel hali ve savunma avukatının öne sürdüğü hafifletici nedenlerin mahkeme tarafından ne kadar kabul göreceği önemlidir. Her nefret suçu otomatik olarak daha ağır bir ceza anlamına gelmez. Suçlunun öne sürebileceği hafifletici nedenlere, savcının öne sürdüğü ağırlaştırıcı sebeplerin mahkemece değerlendirilmesine bağlıdır.

Görüldüğü üzere en tipik nefret suçları olan tehdit, şiddet ve vandalizm için para cezasından 10 yıl hapis cezasına kadar farklı cezai hükümler söz konusu olabilmekte, ancak Danimarka hukukunda cezai hükümlerin yanı sıra tazmin edici hükümlere de başvurulabilmektedir. Örneğin bir kişi Türk veya Müslüman olduğu için bir saldırıya uğrar ve bunun sonucu yaralanır ve işine devam edemez ise, Danimarka tazminat hukukunun ilkelerine göre tazminat talep edebilir.

TAZMİN EDİCİ HÜKÜMLER VE SÜREÇ İLE İLGİLİ ÖNEMLİ NOKTALAR

Nefret suçları genel olarak mahkemece para veya hapis cezası ile sonuçlanabilir. Ancak mağdur, örneğin görmüş olduğu şiddetten dolayı gelir kaybı veya başka türlü maddi/manevi kayıp yaşarsa, savcılığın faile karşı başlatmış olduğu ceza davasına tazminat davası da eklenebilir.

07

Danimarka hukukuna göre, eğer mağdur bir saldırıya, şiddete, ağır şiddete veya tecavüze maruz kalmış ise failden veya devletten ayrıca tazminat talep edebilir. Eğer mağdur hayatını kaybeder ise, geriye bıraktığı yakınları bu tazminatı talep edebilir. Diğer önemli bir husus ise fail bulunamamış veya yaşı küçük olduğundan dolayı cezaya çarptırılmıyor olsa da mağdurun tazminat hakkına sahip olmasıdır.

Mağdurun uğramış olduğu saldırıyı (şiddet/ ağır şiddet) en geç 72 saat içinde polise bildirmesi gerekir, çünkü tazminat alabilme imkanı olayın en hızlı şekilde polise ihbar edilmesi şartına bağlıdır. Olay ne kadar hızlı polise bildirilir ise, aydınlatılması o ölçüde mümkün hale gelebilir. İhbar, eğer en yakındaki polis merkezine bizzat gidilerek yapılamıyor ise, telefon üzerinden bildirilebilir. Eğer mağdur uğradığı saldırının nefret suçu olduğunu düşünüyor ise 114 veya 112 telefon numaralarını aramalıdır. Eğer nefret suçu olduğu düşünülmüyor ise, diğer ihbarlar için yerel polis merkezi aranmalıdır.

Mağdur ayrıca saldırıyı – sigortası var ise – sigorta şirketine de irtibat için poliçe üzerinde yer alan telefon numarasından bildirmelidir.

Eğer poliçe yok ise, sigorta şirketi doğrudan şirket telefonundan aranabilir.

Tazminat için nasıl başvurulur?

Tazminat başvurusu iki şekilde yapılabilir:

- Ceza davası ile beraber tazminat için başvuruda bulunulabilir. Bu durumda mağdura tazminat talebinin doğru şekilde yapılması için devlet tarafından yardımcı bir avukat (bistandsadvokat) sağlanır.
- Eğer fail meçhul ise veya tazminat talebi ceza davası başladıktan sonra netlik kazanmış ise, mağdur halen tazminat başvurusu yapabilir. Mağdur, polise başvurarak polisin kendisine vereceği özel bir formu doldurup oturmuş olduğu bölgedeki polis merkezine en geç 2 sene içinde verirse, polis davanın diğer evrakları ile beraber bu başvuruyu Tazminat Kurulu'na (Erstatningsnævnet) gönderir. Tazminat Kurulu¹ başvuruyu değerlendirerek tazminatın oranına karar verir.

¹erstatningsnaevnet.dk

Tazminat neleri karşılar?

Danimarka’da tazminat hukuku kanunlardan ziyade mahkeme kararlarıyla uygulamada ortaya çıkmış ilkeler üzerine kuruludur. Yine de bu ilkeler bazı özel alanlar ile ilgili tazminat mevzuatları ve kanunları ile de desteklenmiştir.

Bir nefret suçuna maruz kalan kişinin hak talep edebileceği tazminat türleri şunlardır:

- İş geliri/kazancı kaybı
- Kalıcı yaralar/zararlar
- İşgücünü yitirme kaybı
- Ağrı ve sızı
- Tedavi masrafları
- Bakmakla yükümlü olduğu aile fertlerinin hakkı (mağdur hayatını kaybetmiş ise)
- Manevi tazminat (bu hak Tazminat Sorumluluğu Kanunu’nda yer alır.)

Mağdurun kendisinin seçtiği veya devletin sunduğu yardımcı avukat, mağdura tazminat talebinin oranının hesaplanması da dahil, gerekli her türlü destek, danışmanlık ve yardımı sağlayacaktır.

Nefret Söyleminde Cezai ve Tazmin Edici Hükümler

Nefret söylemleri, Danimarka Ceza Kanunu’nda bir suç olarak yer aldığı için (266 b), böyle bir durum vakit kaybetmeden polise bildirilmelidir.

Polisin yaptığı araştırma sonucu eğer bir nefret söylemi tespit edilirse, savcılık tarafından suçu işleyen faile ceza davası açılır. Nefret söylemlerini düzenleyen 266 b maddesi, bu suçu işleyenlere para cezası ile 2 yıla kadar hapis cezası öngörmekteyse de uygulamada hapis cezası genellikle söz konusu olmaz.

Nefret söylemleri ile ilgili tazmin edici hükümler ise nefret suçları ile aynı kapsamda olmayabilir. Nefret söylemi söz konusu olduğunda, bu söyleme maruz kalan kişi muhtemelen işinden uzun süre uzak kalmayacaktır.

Nefret söylemi suçu, özellikle kamusal alanda veya sosyal medyada işlenmektedir. Bu suçta fiziksel sonucu olmayan, sözlü bir saldırı söz konusudur ve bu tip suçlar için Danimarka’da tazminat ile sonuçlanan hemen hemen hiçbir mahkeme kararı bulunmamaktadır. Ancak bu durum mağdurun faile karşı manevi tazminat davası açamayacağı anlamına gelmez. Yine de Danimarka’da bu tür davaları kazanma durumunda bile alınabilecek tazminatlar çok düşük, sembolik miktarlarda (10.000 kr. = 1.500 avro gibi) olmaktadır.

BAZI EMSAL KARARLAR

08

- **Aarhus Yerel Mahkemesi Kararı (17 Ağustos 2006)** Sokakta birisi yabancı olan iki kişiye gereksiz yere saldırıp şiddet uyguladıkları için iki Danimarkalı 4 ay hapis cezası ile cezalandırılmıştır. Saldırıda yumruk ve tekme kullanan saldırganlar şahitlerin de söylediği üzere saldırı esnasında mağdurun etnik kökenini de defalarca dile getirdikleri için Danimarka Ceza Kanunun 244. maddesinden yargılanmışlar ve aynı zamanda Danimarka Ceza Kanunun 81. maddesinin 6. numarasına atfı yapılarak ağırlaştırılmış cezaya çarptırılmışlardır.
- **Doğu Bölgesi Devlet Mahkemesi (9 Mart 2007)** Bu davada etnik kökeni farklı olan bir kişiye sebepsiz yere şiddet uyguladığı için sanığa 3 ay hapis cezası verilmiştir. Mahkemenin ilgili ceza kanunu maddesine atfı yaparak cezayı ağırlaştırmasının sebebi ise, saldırganın saldırıyı gerçekleştirdiği sırada üzerinde aşırı ırkçı bir dernek olan 'Dansk Front'un logosunun bulunmasıdır. Bu karar, saldırganın görüntüsüne ilişkin detayların önemini ortaya koymaktadır.
- **Doğu Bölgesi Devlet Mahkemesi (11 Eylül 2007)** Kararda, yabancı etnik kökene sahip bir otobüs şoförüne istediği durakta durmadığı için saldıran, şiddet uygulayıp ve aynı

zamanda argo kullanımıyla "yabancı" ve "yabancı domuz" diyen saldırganın cezalandırılmasına hükmedilmiş, fakat saldırganın etnik kökene dayalı bir vurgusu olmadığından cezanın ağırlaştırılmasına gerek görülmemiştir.

- **Doğu Bölgesi Devlet Mahkemesi (27 Şubat 2008)** Bu davaya konu olan olayda, caddede yürüyen başörtülü bir kadına saldırgan ve arkadaşının yanından geçtiği anda "çıkar şu başörtünü" demesi üzerine başka bir kadın olaya müdahale etmiş ve karşılığında 17 yaşındaki saldırgan tarafından kendisine şiddet uygulanmıştır. Yerel mahkeme saldırganın yaşını hafifletici neden sayıp şartlı hapis cezası verse de bir üst mahkeme olan Devlet Mahkemesi, saldırının kadının Müslüman kimliğinden dolayı olduğu kanaatine vararak ağırlaştırma maddesini (madde 81/6) kullanmış ve faile doğrudan 60 gün hapis cezası vermiştir. Daha sonra Ulusal Avukat (Rigsadvokaten) yaptığı açıklamada, yaşı sadece 17 olan bir gence doğrudan hapis cezası verilmesinin, saldırının dini motife dayalı olarak yapılmış olmasından kaynaklanabileceğini dile getirmiştir.

Nefret söylemleri (266 b) ile ilgili bazı mahkeme kararları:

- **Aarhus Yerel Mahkemesi (24 Nisan 2003)** Otobüsün içinde bulunan bazı Somalili kızlara ‘geldiğiniz yere defolun’, ‘kara domuzlar’ vs. diyerek aynı zamanda kızları darp eden bir saldırgana ceza kanunun 244. ve 266 b maddeleri ihlalinden dolayı toplamda 70 gün hapis cezası verildi.
- **Nyköbing Falster Mahkemesi (2 Kasım 2011)**
 - Bu davada fail, bir gazetenin çevrim içi sohbet forumunda 20 yaş altı kişilerin bulunduğu, kamuya açık olan bölüme “Kavga mı etmek istiyorsunuz? Dizkapaklarınıza ateş edeceğim korkak ***” vb. birçok hakaret ve tehdit içeren yazılar yazdığı için toplamda 4.000 kron para cezası ile cezalandırılmıştır.
- **Hjørring Yerel Mahkemesi (15 Mart 2016)**
 - Bu davada bir kişi, “camilere hayır” adlı bir sosyal medya sayfasında camiler ile ilgili olarak “Terör çöplüğü” yorumunu yazmış ve mahkemece bu yorumun aleni olarak geniş bir kitleye ulaşacak şekilde bir grup insanı dini inancından dolayı aşağılanabilir, değersizleştirilebilir veya tehdit edilebilir duruma düşürdüğüne hükmedilerek fail toplamda 3.000 kron cezaya çarptırılmıştır.

BAŞVURULACAK YAŞAL MERCİLER NELERDİR?

Danimarka Suçları Engelleme Komitesi (Det Kriminalpræventive Råd) kurumuna göre nefret suçuna maruz kalan kişilerin önemli bir kısmı bu tür suçları ihbar etmemektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında, kişilerin ihbarda bulunmaları halinde kendilerinin daha büyük bir sorun yaşayacaklarından korkması ya da sonuç elde edemeyecek olma düşüncesi etkilidir.

09

Ancak nefret suçları ile mücadele edilebilmesi için bu tür suçların ihbar edilmesi büyük önem taşımaktadır. Böylelikle bu tür suçların ne yoğunlukta işlendiği ortaya çıkmış olacak ve gerekli tedbirlerin alınması, bu problem ile mücadele imkanlarının artması için zemin sağlanacaktır.

Bu nedenle bir kişi milliyeti ya da mensup olduğu din gibi özelliklerinden dolayı bir nefret suçuna maruz kalmış ise bunu mutlaka polise bildirmelidir.

Polis İhbar Hattı: 114

Eğer durum daha acil ise;

Polis Acil İhbar Hattı: 112

Nefret suçuna maruz kalan kişi ayrıca bizzat en yakındaki polis merkezine giderek de suç duyurusunda bulunabilir.

Eğer söz konusu suç, nefret söylemi olarak basında yer almış ise, örneğin bir ırka veya dine yönelik, aşağılayıcı nitelikte bir haber veya bildiri yayımlanmış ise, Danimarka Basın Kuruluna (Presseankenævnet) şikayette bulunulabilir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır:

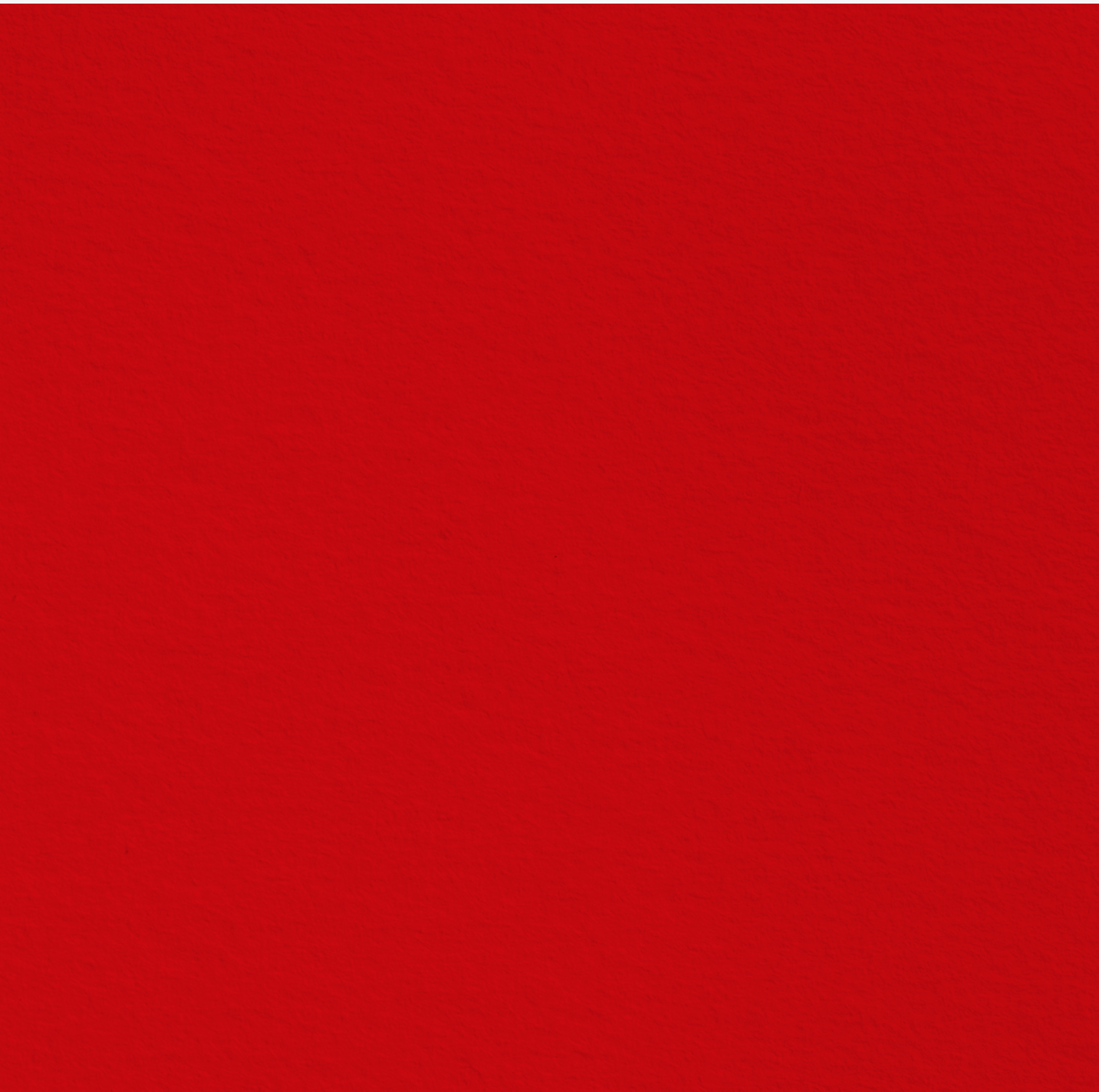
- Şikâyet sadece bir basın kuruluşu hakkında yapılabilir; örneğin bir gazete veya televizyon
- İtiraz kuruluna gitmeden önce şikayetin gazetenin/televizyonun kendisine yapılmış olması gerekir ve eğer istenen sonuç elde edilemezse en geç 12 hafta içinde Basın Kuruluna itiraz edilmelidir.

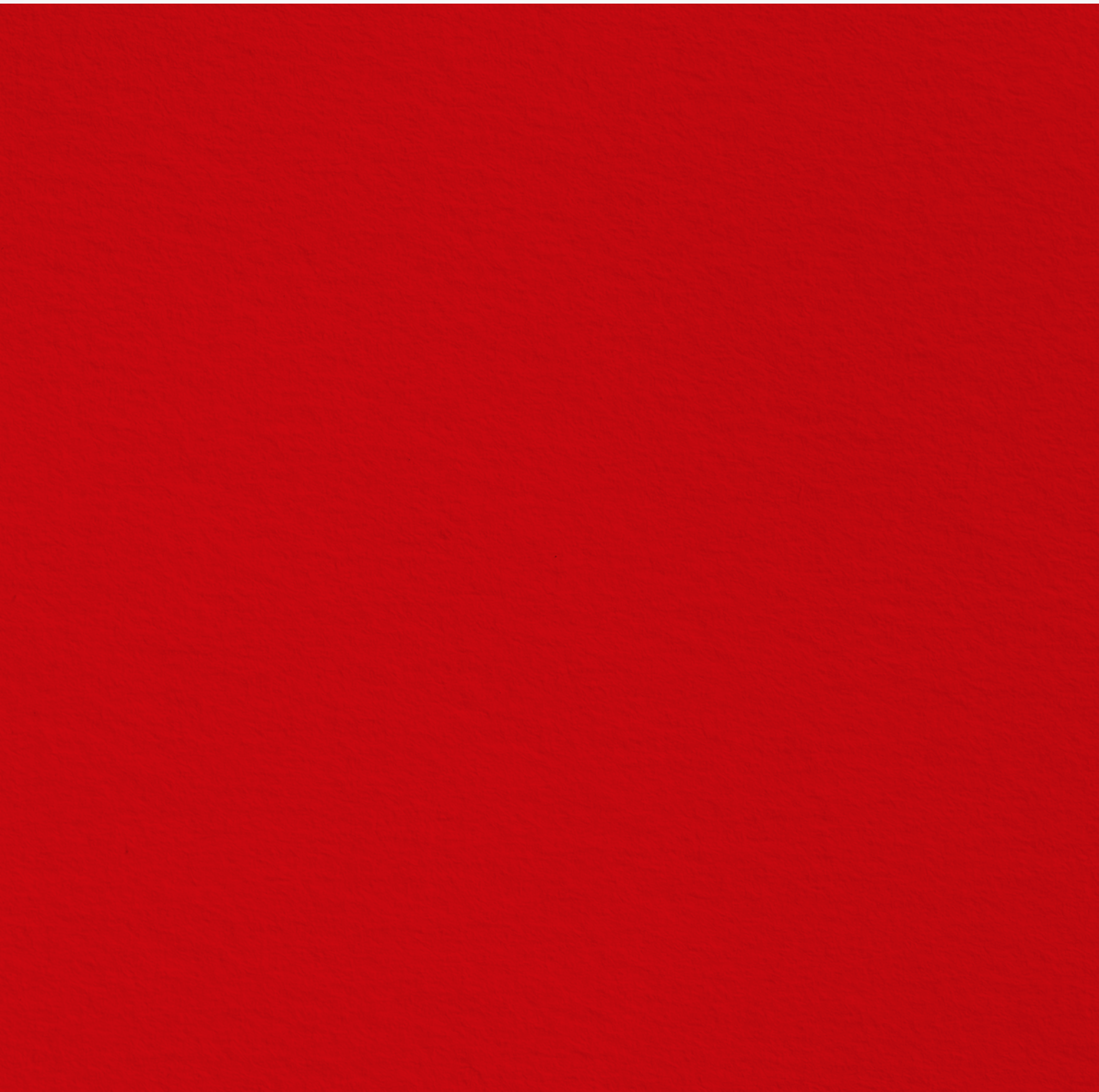
Şikayet veya itiraz yazılı olarak **sekr@pressenaevnet.dk** adresine veya **33 15 55 64** numaralı telefona yapılabilir.

Ancak nefret söylemlerinin çoğu sosyal medyada gerçekleşiyor olmasına rağmen, bu mecraları Basın Kuruluna şikayet etme imkanı yoktur.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

NEŞAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele

www.nesam.ytb.gov.tr